

Atlet kapituloval před lháři, což mu stejně nebylo nic platné

Vážená paní režisérko Hollandová, vážený kolego scenáristo Hulíku, ujali jste se jednoho z největších témat nejen českých, ale i všelidských dějin – činu Jana Palacha. Chcete vytvořit zásadní filmové dílo, tak vás může zajímat svědectví účastníka procesu v kauze „studentý oheň“.

Občané, kteří se v husákovském temnu rozhodli pro odpor nemilitantní, leč legální, nevynechali žádnou z příležitostí žalovat nelegální jednání institucí i prominentů režimu. Žalovali státní agenturu DILIA, že zakazuje jejich hry doma a zkouší to i v zahraničí, Rudé právo, když kriminalizovalo petici za osvobození politických vězňů, soudili se, i když věděli, že nesmějí vyhrát, neboť doufali, že vznikne spisová dokumentace o zhovadilostech „normalizace“.

To cítil i režim a čelil žalobám tlakem na advokáty, kteří měli sloužit jako zástěrka férové justice, ale nemohli mluvit, jak si přáli jejich mandanti, neboť na rozdíl od nich měli co ztratit. S nejsrdnatějším ze sedmdesátých let, Jiřím Klouzou, po roce 1989 syndikem advokátní komory, uzavřel stálý klient absurdně logickou dohodu: právník měl dostat lahev za každý prohraný proces, klient za vyhraný. Konečné skóre – 6 : 0.

Když poslanec Vilém Nový veřejně obvinil pětici českých občanů, že namluvili Janu Palachovi existenci falešného ohně, který na něm efektně vzplane, ale nepopálí ho, nemohli tu odpornou lež stvrdit mlčením. Protože novináře už dávaly roubíky, zbyl jen civilní proces. Na lavici žalobců zasedli student, šachista, dramatik, satirik, jehož přivedli z vazby, a nejznámější – s výjimkou tehdy už jen smutného hrdiny Dubčeka – muž v zemi, olympijský vítěz v běhu na pět a deset kilometrů, jakož i v maratonu.

Dokumenty líčí, že právě to vyvolalo paniku nových vládců. „Emil“ byl miláčkem všeho lidu a bolesti hlavy způsobilo už to, že za vpádu „bratrských“ armád přemlouval v uniformě československého důstojníka svou dobrou ruštinou okupanty, aby jako sovětští komunisté nezhatili úsilí zdejších soudruhů zachránit socialismus těžce zmordovaný zločinci. Když se od obklopujícího je davu dozvěděli jméno rozhněvaného muže, slavné i u nich, začali chápat, že se zločinu právě dopouštějí sami. I jeho zásluhou byly čelné jednotky okupantů brzy nahrazeny novými, jejichž hlavní zbraní byla neznalost ruštiny.

V době procesu bylo politické pražské

Trilobit

Pavla Kohouta

jaro mrtvé, ale kádrové čistky se teprv rozbíhaly, pořád hrozilo, že šok, který připravila celé společnosti Palachova oběť, může zažehnout nefalšovaný požár. Soudní síň tehdy ještě neobsazovali policejní penzisté, pronikli do ní i normální občané, a dokonce západní novináři. Mladá předsedkyně ztrémovaná jako elévka při první premiéře se spasila trikem, který jí asi poradili: po zapsání nacionálií pro jakousi formální chybu jednání odročila.

Zpráva o procesu však právě díky olympijskému vítězi obletěla svět a nešlo jej odklá-

dat do ztracena. Nové stání bylo vyhlášeno překvapivě brzy a podezřelá byla i laxní kontrola diváků. Obviněný pomlouvač nejevil známky neklidu, zato divně se choval atlet, který doběhl poslední a spojencům v lavici žalobců ani nepodal ruku. Měl ji pro jiného: sotva soudkyně zahájila líčení a pokynula k výslechu napřed jemu, vrhl se k obžalovanému jako poddaný k vrchnosti a tiskna mu pravici, kterou div nelíbal, chrlil omluvy. Nato prosil soud, aby směl oznámit, že on za sebe žalobu stahuje, neboť si uvědomil, jak by pošpinila pověst zasloužilého komunisty i samu stranu, jež je v těžké situaci a on ji nehodlá ještě zhoršit.

Ostatním žalobcům bylo povoleno vypovědět, že si Vilém Nový svůj bezpečný oheň vymyslel sám, aby upřel Palachovu činu jakoukoli etickou hodnotu, načež byla žaloba zamítnuta bez možnosti odvolání. Olympijský vítěz se ihned vytratil, satirika odvezli esenbáci zpět za katr a zbylí tři vstoupili do nebytí psanců. Zglajchšaltovaný tisk ostře odsoudil, že slavný sportovec byl k účasti na procesu ostatními sveden, ne-li přímo donucen.

Tragikomický hrdina si tím moc nepřilepšil. Vlastenecký záchvat ze srpna 1968 mu vynesl trvalou nedůvěru dogmatiků,

takže když jedné noci v půli sedmdesátých let u Zlaté konvice prvně potkal dramatika s přáteli, na zradu nevzpomněl, ale opilecky všem žaloval, jak se mu odvděčuje vlast, kterou zlatými medailemi povznese nad ostatní. Cestou domů pronesl spisovatel Alexandr Kliment slitovný výrok – „Ale vždyť on má všechno v nohách“.

Nikdy před tím soudem ani po něm jeho účastník nezažil, jak se dospělý chlap a bez pochyb i velikán svého oboru, který se k slávě vydřel podoben tažnému valachu, sám v sobě zhroutí jako dům zasažený bombou tak, že stát zůstanou jen obvodové zdi, v daném případě kostra potažená kůží a známý obličej.

Statečný Josef Mašín tvrdí, že tu vznikl kult nebojovnosti. Student-filozof ale ve chvíli, kdy zbraně by už vedly jen k masové sebevraždě, sám sebou zažehl pochodeň neústupnosti, jak to dnes činí hořící Tibeťané. Zatímco maratonský posel donesl tentokrát příklad kapitulace, který znamenal tečku za solidaritou české společnosti a nové, už i morální upálení Jana Palacha.

Pavel Kohout,

autor je spisovatel a dramatik

Tři poslední Trilobity lze nově nalézat pod

<http://www.pavel-kohout.com>